

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2011

EALAÍN

Cumadóireacht Shamhlaíoch agus Ábhar Neamhbheo Gnáthleibhéal

Tá 100 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 25% de na marcanna iomlána ar an Ealaín.

3 – 13 Bealtaine Maidin 9.30 – 12.00

Ba chóir an páipéar seo a thabhairt d'iarrthóirí **Dé hAoine, 8 Aibreán**

Treoracha

Tá cead agat oibriú le dath, monacróm, meáin mheasctha, colláis, nó meán oiriúnach ar bith eile. Níl cead olaphéinteanna ná ábhar orgánach meatach a úsáid, áfach. Níl cead agat áiseanna mar stionsail, teimpléid, íomhánna rianaithe, obair ealaíne réamhullmhaithe ná íomhánna fótagrafaíochta a thabhairt isteach sa scrúdú.

Scríobh do Scrúduimhir go soiléir sa spás atá ann di ar do bhileog A2. Scríobh an teideal – ‘Cumadóireacht Shamhlaíoch’ nó ‘Ábhar Neamhbheo’ – díreach faoi do Scrúduimhir.

Más mian leat oibriú ar bhileog dhaite, **ní mór don fheitheoir an bhileog sin a shíniú sula dtosaíonn an scrúdú** á dheimhniú go bhfuil sí glan. Uasmhéid na bileoige: A2.

Roghnaigh ceann amháin díobh seo a leanas:

1. Déan **Cumadóireacht Shamhlaíoch** bunaithe ar cheann amháin de na sleachta tuairisciúla A, B, C, D, E. **Ba chóir duit an pointe tosaigh agus an bunús atá le do Chumadóireacht Shamhlaíoch a lua ar chúl na bileoige líníochta agus an bhaint atá acu leis an sliocht tuairisciúil atá roghnaithe agat a chur in iúl.**
2. Déan **Cumadóireacht Ábhar Neamhbheo** bunaithe ar fhoireann nithe a bhfuil tuairisc orthu i gceann de na sleachta tuairisciúla A, B, C, D, E, nó a mheabhraíonn na sleachta sin duit. Ní mór duit nithe ábhartha a thabhairt chuig an ionad scrúdaithe chun go mbeidh ar do chumas **do chumadóireacht ábhar neamhbheo féin** a leagan amach. **Ní mór é seo a dhéanamh go tráthúil, roimh thús an scrúdaithe.** Ní mór duit an pointe tosaigh agus an bunús atá le do Chumadóireacht Ábhar Neamhbheo a lua ar chúl na bileoige líníochta agus an bhaint atá acu leis an sliocht tuairisciúil atá roghnaithe agat a chur in iúl.
3. Déan **Cumadóireacht Theibí** bunaithe ar smaoineamh a spreagfaidh ceann de na sleachta tuairisciúla A, B, C, D, E, ionat nó a fhorbróidh tú ó cheann de na sleachta tuairisciúla sin. **Ba chóir an pointe tosaigh agus an bunús atá leis an gcumadóireacht theibí a lua ar chúl na bileoige líníochta agus an bhaint atá acu leis an sliocht tuairisciúil atá roghnaithe agat a chur in iúl.** Luaigh go soiléir cé acu 1 – Cumadóireacht Shamhlaíoch, nó 2 – Ábhar Neamhbheo, atá i do Chumadóireacht Theibí.

Sleachta Tuairisciúla

Sliocht A

Cloistear clingeadh meidhreach cloigíní agus gleo seasmhach mar a bheadh timpeall ar fhuirseoir cúirte. Tá dathanna beoga bladhmanna ríoga le feiceáil gach áit. Tá plód mór daoine ar na sráideanna – daoine de gach cuma, de gach cruth, iad ag gáire, ag guailleáil, ag bulcáil, ag sá rompu; fir, mná agus páistí, a nós iompair féin ag gach duine acu, iad ar fad éagsúil lena chéile, mangarae de shlua daoine nach bhfacthas a leithéid bailithe ina aon áit amháin ó aimsir Thúr Bháibil.

Seo é Carnabhal New Orleans; lá geal, Dé Máirt, i mí Feabhra agus an t-aer lán d'ózón a chuireann beocht iontach ionat. Tá na foirgnimh feistithe i ndathanna gléigeala: corcra ríoga agus buí órga, bratacha náisiúnta, stiallbhratacha agus maisiúcháin atá mar a bheidís ag gáire faoi ghlinniúint na gréine a thiontaíonn gach rud ina ór, mar a rinne an rí Midas fadó. Tá brútam fuirseoirí agus lucht aghaidhe fíidil ar na sráideanna, fir ghrinn agus daoine gléasta mar Jim Crow, cailíní bailé agus Mephistónna, Indiaigh agus moncailithe; cloistear splancacha tobanna de cheol fiáin, tá tóstail dhrithleacha ann is tóstail ghreannmhara, agus capaill le cloigíní agus cleití orthu; aisling atá ann lán le dathanna, le séiseanna ceoil, agus le fantaisíocht imithe fiáin, í ceaptha i mbolgán álainn broidearnúil a bhogann thart is a athraíonn mar a bheadh cailéideascóp ann; cuireann sé mearú ar an té a bhíonn ag breathnú air.

Síos Sráid Bourbon agus ar Shráid Toulouse is ar Shráid St Peter tá áiteanna beaga aisteacha seanfhaiseanta ina gcuirfear bréagríocht ort ar airgead beag. Is ann a chuaigh Flo de chos éadrom, an Mephisto dea-chruthach mar threoraí aici, agus foireann jacaithe agus cailíní bailé mar gharda timpeall uirthi. Isteach i gceann de na siopaí ba shuaraí agus ab ísle síléáil agus ab ársa cuma a chuaigh siad.

“Bréagríocht don demoiselle,” arsa Mephisto leis an mbean a bhí ina seasamh os a gcomhair. Seanbhean bheag fheosaí a bhí inti, gialla buí flabaide uirthi, muineál mar a bheadh ar ailigéadar, agus gruaig dhíreach gheal-liath uirthi a sheas amach óna cloigeann ar bhealach dochreidte díreach.

Arna chóiriú as ‘*A Carnival Jangle*’ le Alice Dunbar

Sliocht B

Tig le duine radhairc bhreátha a fháil ar na haille de shean-ghaineamhchloch rua a shíneann feadh an cheann tíre. Aillte stróicthe scealptha iad de bharr thuargaint na farraige. Tá titim roinnt céadta troigh ó bharr na haille go dtí na lomáin bhriste charraige ag a bun. Tá na lomáin sin le feiceáil feadh an chósta uile. I rith an tsamhraidh bíonn plód móra falcóg, forachan, agus crosán ar na

carraigeacha sin, agus an corr-phuifin. Éin farráige iad sin sa chiall cheart den fhocal; caitheann siad an chuid is mó dá saol ar bharr an dtonn, amuigh ar an domhain.

Ar do bhealach go dtí rinn na leithinse, tiocfaidh tú ar loch fionnuisce eile, Loch an Chinn, ar thaobh na láimhe deise. Ina dhiaidh sin téann an cosán mar seo is mar siúd i measc na gcarraigeacha agus tagann sé faoi dheireadh go dtí teach solais pictiúrtha atá crochta go priaclach os cionn na n-aillte ar dheis.

Ag rinn na leithinse féin, tá céimeanna agus ráillí síos go dtí an teach solais. Is iad na comhlachtaí ola a thóg an teach solais sna 1960dí chun cabhrú leis na tancaeir mhóra teacht isteach is amach tríd an mbá.

San earrach nó san fhómhar d'fhéadfadh sé go mbeadh an t-ádh leat is go bhfeicfeá céiticigh mar tá cósta thiar na hÉireann ar imeall bealach mór imirce. Feictear scoileanna díobh go rialta: deilfeanna, muca mara, droimeitigh, droimeitigh bheaga, caisealóidí, píolótaigh, an míol mór dronnach, an chráin dhubh.

Arna chóiriú as *West Cork Walks* le Kevin Corcoran

Sliocht C

Is breá leis na Spáinnigh glasraí; is breá sin. Ná bíodh aon amhras ort faoi sin. Feicfidh tú lucht siopadóireachta ag an margadh ag taighde bachlóga Bruiséile, ag fáisceadh puimecíní, ag muirniú cóilise. Ceannóidh siad na dosaenacha ubhthorthaí agus ansin imeoidh siad leo abhaile go scodalach chun berenjenas salteadas (ubhthorthaí sótáilte) a dhéanamh. Is éard a dhéanann siad le brocailí é a ghalstobhadh agus a leasú le gairleog agus le hola. Déanfaidh siad mias le pónairí glasa agus nuair a bhlaifidh tú í ligfidh tú osna trua dóibh siúd nach mblaifidh go deo í.

Is féidir réim bia a bheith agat a bhfuil go leor glasraí agus torthaí ann, ach in amanna is gá an iarracht a dhéanamh. Cuardaigh agus gheobhaidh tú dóthain de mhaitheasaí an ghairdín a choinneoidh comair agus aclaí tú. I measc na nglasraí is rogha linne tá na hoinniúin. Gheobhaidh tú gach áit iad. Tá siad chomh séimh agus chomh milis sin gur beag nach féidir iad a ithe mar a bheadh úlla ann. Sa Mercado Central in Cádiz bí ag faire amach do thrátaí féithleoige, iad milis agus fíorbhlasta. Splanc léargais a bheidh ann duit más amhlaidh nár bhlaist tú riamh ach na cinn thionsclaíocha sin a dtugtar 'trátaí' orthu sna hollmhargaí. Tá cáil ar an Spáinn as a cuid oráistí, ar ndóigh. Faigh mála díobh in Sevilla agus blais go húr iad. Bain úsáid astu in Sangria nó cuir á mbruith le lacha iad, sin mias shainiúil de chuid na háite.

Arna chóiriú as '*Where Cork Cooks Stock Up*' le Nicholas Fox Webber

Sliocht D

Bhí éide ar fhoireann Zephyr: bróga báid de chuid Vans a bhí a bheag nó a mhór cosúil le chéile agus t-léinte gorma a raibh ainm na foirne trasna orthu. Mar sin féin bhí cuma cineál fiáin ar an na Z-Boys, mar ab fhearr aithne orthu ina dhiaidh sin. Bhí a mbróga stróicthe agus slíobtha, ná ní raibh aon phócaí cúil ar a gcuid jions, sin an toradh a bhíonn air má dhéanann tú sleamhnú íseal ar luas. “Bhí ár gcuid gruaige chomh fada sin agus chomh puirtleogach sin gur bhaineamar ar fad na bobanna dínn dhá orlach os cionn na súl,” arsa Alva. “Bhreathnaigh muid funcaí, thar a bheith funcaí.” Ní hamháin sin, ach bhí mustar orthu, stiúir fhorránach na sráide fúthu. “Bhíomar cineál cruá ag breathnú agus dlúth le chéile chomh fada is a bhain sé le haon duine a bheadh ag iarraidh dul in iomaíocht linn,” ar seisean. “Chuireamar as do dhaoine, fiú amháin sula ndeachamar ag scátáil ina gcoinne ar chor ar bith.”

Sa chéad mhír sa chomórtas, na réamhbhabhtaí saorstíle, bhí dhá nóiméad ag na hiomaitheoirí le dul i gcion ar an bpainéal moltóirí trí úsáid a bhaint as na scileanna clárscátála ba chruthaithí a bhí acu. Is beag athrú a bhí tagtha ar an tsaorstíl ag an am sin, ach í bunaithe ar chleasanna: bhíodh na hiomaitheoirí ag imeacht timpeall i gcorcail fhoirfe agus na rothaí cúil san aer, ag seasamh ar a lámha ar an gclár ansin, nó ag déanamh oiread castaí 360 céim agus ab fhéidir leo.

Sháigh Adams chun tosaigh go láidir trasna an ardáin a cuireadh suas i gcomhair na hócáide, bhailigh sé luas go tapa, ag gearradh roimhe ó thaobh go taobh le cur leis an móiminteam ar aghaidh. Nuair a tháinig sé gar d’imeall thall an ardáin, chuir sé gúnga air féin, chuaigh sé síos níos ísle ná mar a chonaic an chuid is mó de lucht an phainéil aon duine ag déanamh riamh ar chlár scátála.

Thosaigh an slua ag béiceach nuair a tháinig Adams níos gaire d’imeall an ardáin – bhí an chuma air go raibh sé chun scinneadh amach ón ardán ar fad. Ach ansin d’ísligh sé a cholainn níos mó, tharraing go láidir agus go han-tapa agus chas thart. Ba chuid den chleas é go raibh a cholainn sínte amach ar fad ag ainliú cúpla orlach os cionn an ardáin, a lámh dheas sínte amach ar mhaithe le cothromaíocht agus a bhos chlé leagtha ar an ardán mar a bheadh maighdeog. Le prapadh na súl, bhí sé casta thart 180 céim agus tosaithe ag imeacht sa treo eile, níos tapa go fiú ná mar a bhí sé sula ndearna sé an casadh. Ar éigean a chreid an lucht féachana sna seastáin a raibh feicthe acu agus thosaigh siad ag béicíl in airde a gcinn is a ngutha. “D’imigh na daoine óga fiáin uile, as a meabhair ar fad. Ní raibh an cineál sin luais ná an cineál sin stiúrach feicthe riamh cheana acu.”

Arna chóiriú as *‘The Lords of Dogtown’* le G. Beato

Sliocht E

Shleamhnaigh na bailte beaga tharainn. Stopamar ag gach ceann acu. Idir na bailte, bhí móinteáin, portaigh, locha beaga, agus ballaí ísle cloiche. Gach uair a stopamar sna stáisiúin, bhí plód daoine ar an ardán a tháinig chun breathnú ar an traein ag dul tharstu; ba é teacht le chéile mór an lae é don chuid is mó acu.

Tar éis dúinn dul thar an tSionainn, d'athraigh dreach na tíre, agus bhí cumraíochtaí doiléire ceocha gorma na sléibhte á nochtadh féin ar imeall na spéire. Rith mé ó thaobh amháin den charráiste go dtí an taobh eile (bhí sé folamh faoin am seo) le breathnú ar an tír nua strainséartha seo ag síneadh amach i dtreo na farraige. Bhí oiread sceitimíní orm is a bheadh ar bhuachaill scoile, agus bhí mothú aisteach orm gur ag filleadh abhaile a bhí mé seachas ag a bheith ag dul ar eachtra go tír strainséartha.

I ndiaidh Chathair na Mart, d'athraigh dreach na tíre go tobann: cnoic loma chlochacha, na garraithe níos lú agus níos mó cloch scaipthe orthu, agus na sléibhte gorma ar an taobh eile de na fásaigh cloiche agus fraoich. San iarthar a bhí an t-oileán, é lom gan aon chrann air, an áit ar chónaigh mé, den chuid is mó, ar feadh beagnach seacht mbliana.

Arna chóiriú as *'An Irish Portrait'* le Paul Henry

Leathanach Bán

Leathanach Bán